

SHRnutí A ZÁVĚRY PRACOVNÍ SKUPINY PROTI PODPLÁCENÍ

a) Shrnutí zjištění

1. Od přijetí Hodnotící zprávy Fáze 3 České republiky bylo z 21 samostatných doporučení pět provedeno plně, deset částečně a šest provedeno nebylo. Česká republika stále potřebuje výrazně pokročit zejména v některých klíčových doporučeních týkajících se legislativního a institucionálního rámce pro implementaci Úmluvy proti podplácení zahraničních veřejných činitelů (dále jen "Úmluva"). K březnu 2015 probíhá vyšetřování jednoho nového případu zahraničního podplácení a tři vyšetřování byla skončena. Česká republika sice stále nemá žádný případ zahraničního podplácení, ve kterém by byla podána obžaloba, Pracovní skupina proti podplácení (dále jen „Pracovní skupina“) však konstatuje zlepšení v posilování aktivity při odhalování a vyšetřování případů.

2. Pracovní skupina nepovažuje za plně provedené doporučení č. 1 týkající se zajištění, že v případě, kdy bude znovu zaveden institut účinné lítosti, nebude tento aplikovatelný na případy zahraničního podplácení.¹ Když byl tento institut před Fází 3 zrušen, představitelé České republiky uvedli, že pokud bude znovu zaveden, bude se vztahovat pouze na podplácení tuzemských veřejných činitelů, protože stíhání tuzemských veřejných činitelů, kteří žádají úplatky, je prvořadým politickým cílem. Novela zákona, kterou se znovu zavádí institut účinné lítosti, se na trestný čin zahraničního podplácení nevztahuje, ale do doby než bude tato novela přijata Parlamentem, bude toto doporučení dále sledováno Pracovní skupinou.

3. Doporučení 2b k posílení aktivity při odhalování zahraničního podplácení, a to rovněž zapojením orgánů zaměřených na potírání praní špinavých peněz, profesí věnujících se účetnictví, auditu a daním a soukromých podnikatelů, je provedeno částečně. Ačkoli byly učiněny kroky ke zlepšení komunikace s těmito subjekty, jeví se, že konkrétní kroky k systematickému zapojení všech subjektů do tří již skončených vyšetřování zahraničního podplácení učiněny nebyly. Navíc nebylo provedeno doporučení č. 3 k zajištění vyšší nezávislosti státních zástupců tak, aby politické úvahy nebyly nikdy během rozhodování o věcech vyšetřování a stíhání připuštěny, jak to požaduje čl. 5 Úmluvy. Nová právní úprava řešící tuto problematiku by měla být přijata, ale v tuto chvíli se jedná pouze o záměr Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014.

4. Česká republika plně provedla doporučení č. 2a, aby pokračovala v rozvíjení proaktivního přístupu směrem k probíhajícím případům vyšetřování zahraničního podplácení během Fáze 3 a budoucím vyšetřováním. Vyšetřování zahraničního podplácení, která byla doposud vedena, využila mnoho proaktivních metod, včetně spolupráce se zahraničními orgány činnými v trestním řízení a soudními orgány, prohledání a zabavení prostor, výslech svědků, zapojení finanční zpravodajské jednotky a prohledání a zabavení bankovních a obchodních záznamů. Související doporučení týkající se zlepšení efektivity vynucování zahraničního podplácení byla také plně provedena. Například bylo orgánům činným v trestním řízení poskytnuto rozsáhlé školení, které jim pomůže k efektivnějšímu uplatňování trestného činu zahraničního podplácení právnických osob, včetně toho, jak posuzovat, zda společnost provedla nezbytné kontroly k prevenci korupčního jednání. Za účelem zlepšení odhalování zahraničního podplácení prostřednictvím opatření proti praní špinavých peněz, vydaly české orgány typologie a vodítka pro posuzování případů praní výnosů z trestného činu zahraničního podplácení a podplácení politicky exponovaných osob (tzv. „PEP“). Specializovaná finanční síť, která byla začleněna do Policie ČR během Fáze 3, se přímo podílí na provádění opatření ke zlepšení využití finančních informací ve vyšetřování korupce. Kromě toho, všechny orgány veřejné správy odpovědné za veřejné smlouvy a další veřejnou podporu, jako jsou veřejné zakázky a zakázky financované oficiální rozvojovou pomocí, jsou schopny získat informace z veřejného rejstříku trestů k ověření, že výpis trestů podaný uchazeči není padělán nebo zfalšován.

¹ Institut „účinná lítost“ je běžně užívaný název pro zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí, která se uplatní, pokud podplácející oznámí tuto skutečnost orgánům činným v trestním řízení. V České republice byl před svým zrušením tento institut uplatňován v případě, že podplácející byl o úplatek požádán tuzemským nebo zahraničním veřejným činitelem a dobrovolně a neprodleně tuto skutečnost oznámil orgánům činným v trestním řízení.

5. Další důležitá doporučení, která nebyla plně provedena, zahrnují doporučení 8a a 8b, která se týkají odhalování úplatků daňovou správou. Ačkoli jsou úplatky výslovně neodpočitatelné dle právního řádu České republiky, od Fáze 3 nebyly učiněny prakticky žádné další kroky ke zvýšení povědomí zákazu odpočtu úplatků mezi daňovou správou a soukromým sektorem. Kromě toho nebylo daňové správě poskytnuto žádné školení na odhalování úplatků vykazovaných v daňových přiznáních jako přípustné legální výdaje. S ohledem na ochranu oznamovatelů (whistleblowerů) je připravován zákon, který provede doporučení Fáze 3, aby byla přijata taková vhodná opatření, která povedou k ochraně zaměstnanců veřejného a soukromého sektoru, kteří oznámí podezření ze zahraničního podplácení, před odvetnými opatřeními. Toto doporučení ale nemůže být považováno za plně provedené, dokud nebude relevantní zákon schválen Parlamentem.

b) Závěry

6. Pracovní skupina došla k závěru, že Česká republika plně provedla doporučení 2a, 2c, 6a, 7b a 11; částečně provedla doporučení 1, 2b, 2d, 4, 6b, 7c, 8a, 9a, 9b a 10 a neprovedla doporučení 3, 5a, 5b, 7a, 7d a 8b.

7. Pracovní skupina vyzývá Českou republiku, aby do jednoho roku podala písemnou zprávu o následujících částečně provedených a neprovedených doporučeních: 1, 2b, 3, 7d, 8a a 10. Dále je Česká republika vyzvána, aby podala ve stejném čase písemnou zprávu o pokroku vynucování trestného činu zahraničního podplácení proti fyzickým a právnickým osobám včetně důvodů ukončení jakéhokoli vyšetřování nebo stíhání.